

20.01.23 – 6-А

Історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Практична робота № 6. Кіммерійці на території України.

Мета уроку: охарактеризувати процес появи кочових племен на території України, проаналізувати основні заняття кіммерійців, територію розселення та історичну долю кочівників, формувати вміння аналізувати історичні джерела, скласти порівняльні таблиці, орієнтуватися на історичній карті, виховувати почуття поваги до історичного минулого.

Перегляньте відео: https://youtu.be/qNEsC_h7obQ

Опрацюйте опорний конспект:

Іраномовні племена **кіммерійців** займали велику територію між Доном та Дністром, а також Кримський і Таманський півострови з X до VII століття до н.е..

Кіммерійці створили першу власне кочову культуру в цьому регіоні. Проте власної держави не мали - у своєму суспільному розвитку кіммерійці переживали процес виділення військової знаті - вождів, яких Геродот називав царями. Жили кіммерійці патріархальними родами, що склалися з декількох сімей. Вони часто скликали зібрання воїнів, ради старійшин, союзні племінні ради.

Кіммерійці на території України.

- Першим народом на території України, чия хоча б приблизна назва нам відома, були **кіммерійці (IX – VII ст. до н. е.).**

Про зовнішній вигляд кіммерійців можемо судити з зображень представників цього племені на давньому посуді та прикрасах. Кімерійці носили широкі штани та куртки, підперезувалися поясом, вдягали чоботи та гостроверху шапку. Здебільшого одяг та взуття кіммерійців були шкіряними. На стародавніх зразках образотворчого мистецтва цих кочівників зображують як кінних воїнів у супроводі собак.

Основою їхнього господарства було кочове скотарство, провідна роль у якому належала конярству, що забезпечувало «засобами пересування» кіммерійських воїнів і пастухів. Вони були першим народом, який уповні пристосувався до природних умов східноєвропейських степів та завдяки кочовому способу виробництва максимально використовував наявні тут багаті пасовиська.

Кіммерійці –
войовничий
кочовий народ,
займали
територію
Північного
Причорномор'я,
Криму, Кавказу.

Перехід від землеробства до скотарства змушував кіммерійців постійно кочували степом:

улітку на північ, де пасовиська не так швидко вигорали під сонцем;

узимку – на південь, де сніг не так сильно вкривав траву.

Кіммерійці були прекрасними ремісниками. Вони першими навчилися виготовляти знаряддя праці, зброю та прикраси з заліза. Самі вони метал не добували,

користувалися залізом, добутиим лісостеповиками або кавказькими племенами, які добували руду в болотах.

Кіммерійці влаштовували кузні в своїх тимчасових зимівниках і виробляли як просте крицеве залізо, так і високо вуглецеву сталь. Ковалі добре володіли основними прийомами своєї професії. У широкому вжитку були бронзові, рідше золоті та скляні прикраси, глиняний і металевий посуд.

Мистецтво кіммерійців мало ужитковий характер. Гарними орнаментами (комбінуванням спіралей, ромбів, квадратів) вони прикрашали руків'я кинджалів, деталі вуздечок, посуд. Виробляли й скульптури-статуї, що зображували воїнів.

Особливого розвитку у кіммерійців набула ювелірна справа. Сучасні археологи знаходять чудові різьблені вироби з кістки, прикраси, інкрустовані напівдорогоцінним камінням, посуд, прикрашений скляними вставками.

Для виготовлення металевих прикрас майстри застосовували різні технічні прийоми:

лиття по восковій моделі;

ковку;

тиснення;

різьблення;

пайку.

Мистецтво кіммерійців тяжіло до геометричних мотивів. На виробах вирізняються круглі, ромбоподібні, хрестоподібні деталі, спіралі, кільця, лунниці, розетки, меандри, прямокутники тощо.

У кіммерійців побутував культ богині-матері, а тотемом була змія. Недарма до грецьких міфів увійшов сюжет боротьби між богами Олімпу змієногими гігантами.

Матеріальна культура, господарство і побут кіммерійців відомі головним чином за похованнями, яких нараховується близько сотні. Ведучи кочовий спосіб життя, кіммерійці не залишили довготривалих поселень. Над похованнями правителів вони насипали високі кургани (до 15 метрів) і часто ставили кам'яні стели.

Військова справа у житті кіммерійців

Кіммерійців вважають першими, хто осідлав коня й пристосувався до ведення бою верхи. Це було дуже важливим досягненням, адже велику роль у житті кіммерійців відігравали війни. Кіммерійської держави не існувало, розрізнені племена скотарів постійно ворогували, а розвиток у кіммерійців скотарської справи та навичок

виготовлення залізної зброї призвів до того, що у них виділився клас військової аристократії.

Найсильніші чоловіки, озброєні і на конях, часто запобігали до збагачення, грабуючи сусідні племена. З часом кіммерійці набули такої військової вправності, що почали брати участь у серйозних міжнародних конфліктах.

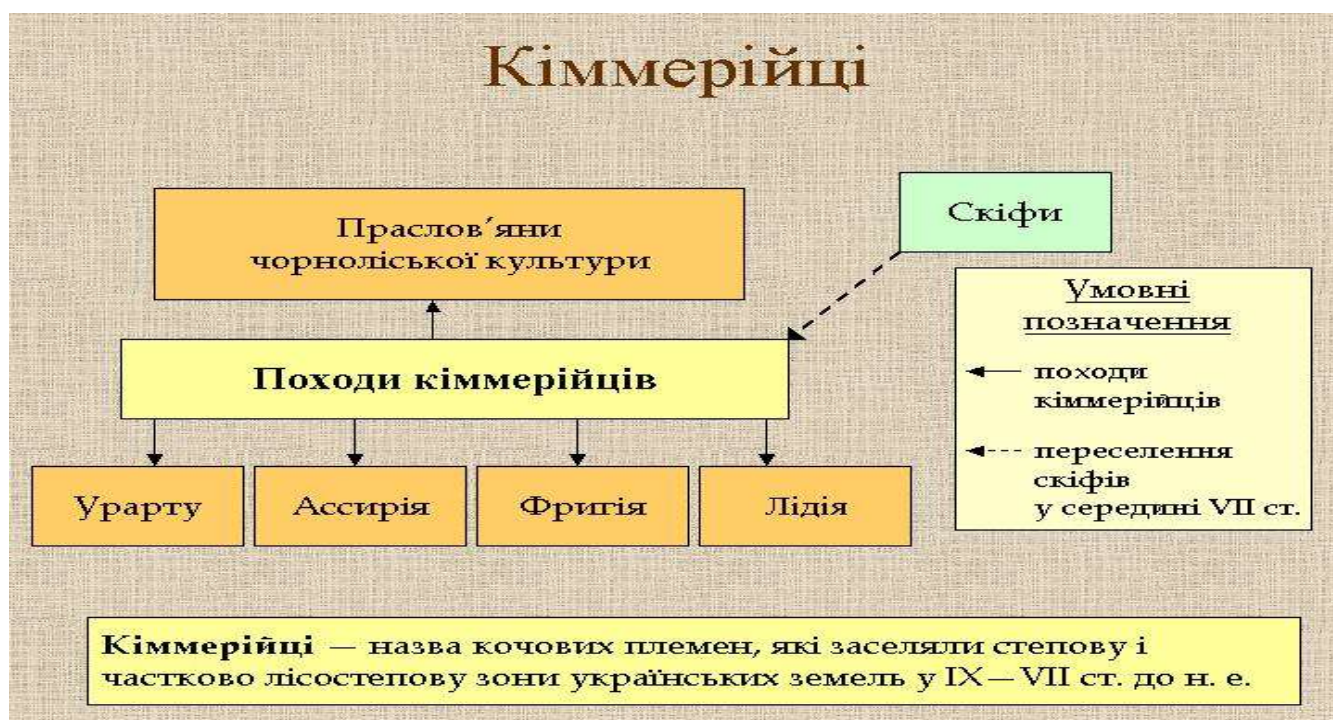
Близько середини VIII ст. до н. е. вони взяли участь у знищенні Фрігійського царства, що знаходилось у центрі сучасної Анатолії, а в середині VII ст. до н. е. вони оволоділи столицею Лідійського царства Сарди, яке існувало в ті часи у західній частині Малої Азії. Кіммерійці також воювали з Урарту й Ассирією.

Походи в далекі країни Передньої та Малої Азії відкривали кочовикам широкі можливості для здобуття продуктів землеробства і ремесла. Окремі речі передньоазійського виробництва цього часу знайдено і в Україні.

Панівне становище серед кіммерійців посідали кінні воїни, які становили основу війська. Вони були озброєні луком, кинджалом, мечем, кам'яним або бронзовим молотком. У ближньому бою кіммерійці застосовували мечі, повністю виготовлені із заліза або споряджені бронзовими руків'ями.

Цікаво, що мечі кіммерійців були прямими, як пізніше у хрестоносців, мали довжину понад метра і носилися на лівому боці, щоб було зручно діставати правою рукою. Луки кіммерійців були схожими на пізніші скіфські, у колчані вміщувалось до 42 стріл довжиною 50-60 сантиметрів.

Про захисні обладунки кіммерійців відомо мало – археологічні знахідки не дають повного уявлення про те, як захищав своє тіло воїн першого на території України кочового племені.

Історична доля

У другій половині VII ст. до н. е. могутня хвиля численних скіфських племен витиснула кіммерійців із Причорномор'я. Частина з них оселилася в Південному Причорномор'ї, частина мігрувала на Близький Схід. Історики вважають, що певна частина кіммерійців залишилася в Криму під назвою таврів. Деякі кіммерійські племена, очевидно були асимільовані скіфами.

Домашнє завдання: Прочитати пар. 30.

Запишіть "Основні заняття кіммерійців".

**Завдання надсилайте на освітню платформу Human,
вайбер 097-880-70-81, або на ел. адресу nataliarzaeva5@gmail.com**